

Iz pedagoške teorije i prakse

UDK: 37.014(497.5)"1992/2022"

Ornela Malogorski

Trideset godina Ogranak HPKZ-a Bjelovar

Sažetak

Hrvatski pedagoško-književni zbor (HPKZ) jedna je od najdugovječnijih strukovnih organizacija civilnog društva u Hrvatskoj i sigurno najzaslužnija i najvažnija strukovna udruga u povijesti hrvatskoga odgoja i obrazovanja.

Dio nacionalnog HPKZ-a je bjelovarski Ogranak, jedan od najaktivnijih u Hrvatskoj, koji u 2022. godini obilježava 30 godina kontinuiranog postojanja i rada.

U članku je prikazan rad Ogranak tijekom proteklih trideset godina djelovanja, njegov značaj, područja djelovanja i njihove specifičnosti, navedene su osobe čiji je rad posebno značajan te aktivnosti koje su obilježile rad i doprinijele prepoznatljivosti i kontinuiranom radu Ogranak.

Ključne riječi: 30 godina postojanja, Ogranak, HPKZ, Bjelovar, strukovna udruga, odgoj i obrazovanje, bjelovarski učitelj, škola, učitelji

Uvod ili o važnosti Hrvatskoga pedagoško-književnog zbora

Hrvatski pedagoško-književni zbor (HPKZ) utemeljen je 30. rujna 1871. godine. Jedna je od najistaknutijih nacionalnih ustanova i najstarija učiteljska udruga u Hrvatskoj, ali i prva takva organizacija u ovom dijelu Europe. Djelujući kontinuirano više od 150 godina, HPKZ je postao važan čimbenik u razvitku odgoja i obrazovanja te cjelokupnog pedagoškog i prosvjetnog života u Hrvatskoj.

Među osnivačima se isticao Ivan Filipović, koji je bio i prvi predsjednik HPKZ-a (1823. - 1895.), te je HPKZ utemeljitelj nagrade "Ivan Filipović" (1964.) koja se danas dodjeljuje kao državna nagrada Hrvatskoga sabora. Uz Filipovića, tu su i drugi značajni hrvatski učitelji, npr. Stjepan Basariček, Marija Fabković, Ljudevit Modec, Skender Fabković i drugi.

Od osnutka HPKZ je bio središte staleškog okupljanja hrvatskih učitelja i promicatelj prosvjećivanja. Bavio se tiskanjem knjiga, listova i časopisa te organiziranjem učiteljskih skupština, savjetovanja i doškolovanja učitelja.

HPKZ je ubrzo nakon osnutka preuzeo izdavanje časopisa Napredak (pokrenut 1859., HPKZ ga je preuzeo 1873. i još uvijek izlazi), pedagoške literature, prijevoda (Komenski, Rabelais, Rousseau, Spencer), a poslije uglavnom radova domaćih stručnjaka. Do danas je Zbor objavio više od 700 knjiga.

Osobito je zaslužan za okupljanje pedagoških djelatnika te razmjenu iskustava i primjera dobre prakse te stjecanje novih znanja, ali i progovaranje o važnim temama hrvatskog školstva putem različitih stručnih tijela i javne

djelatnosti, te se svake godine održavaju Proljetne i Jesenske škole, a značajna je i organizacija Kongresa i Sabora hrvatskih pedagoga.

Krajem XIX. st. HPKZ je organizirao, po uzoru na velike periodične učiteljske skupštine u Austriji i Češkoj, tri povijesne Opće hrvatske učiteljske skupštine (Zagreb, 1871., Petrinja, 1874., Osijek, 1878). U njima su sudjelovali predstavnici učiteljstva iz svih hrvatskih zemalja, a znamo da tada hrvatske zemlje nisu bile pod jedinstvenom upravom. U tim nimalo jednostavnim okolnostima okupljanje učiteljstva imalo je iznimnu vrijednost, posebno pedagošku. Među učiteljstvom vladala je želja da se raspravlja o raznim odgojno-obrazovnim i staleškim temama (organizacija rada pučke škole, dužnosti pučkoškolskih učitelja, o što širem obuhvatu školovanjem ženske djece, o obrazovanju i odgoju učiteljskog podmlatka, školskim vrtovima sa stajališta gospodarskog prosvjećivanja, o ulozi škole u izgradnji narodne svijesti i narodnog jedinstva, o nelogičnosti uskraćivanja aktivnog i pasivnog izbornog prava pripadnicima učiteljskog staleža itd.)

Učiteljske skupštine u doba razdvojenosti hrvatskog naroda imale su političku i nacionalno integrativnu i modernizacijsku ulogu. (Šetić, 2012., str. 523). Težnja za povezivanjem hrvatskog učiteljstva iz svih hrvatskih zemalja nije odgovarala austrougarskom režimu koji je na kraju zabranio daljnje održavanje učiteljskog okupljanja. Osim nastojanja u poticanju okupljanja učiteljstva i rasprava o aktualnim pedagoškim pitanjima, HPKZ je začetnik ideja o osnivanju i pridonio je izgradnji javnih pedagoških ustanova koje su i djelovale u njegovu sastavu: Hrvat-

ski učiteljski dom (1889. u Zagrebu i Crikvenici), Učiteljski konvikt (1899.), Savez hrvatskih učiteljskih društava (1885.), Udruga učiteljica i učiteljskih zadruga, Učiteljska knjižnica i čitaonica (1890.), Hrvatski školski muzej i pedagoški arhiv (1901.) te Školske novine 1950.).

HPKZ je danas udruga prosvjetnih djelatnika s više od 2000 članova organiziranih oko središnjice i podružnice sa sjedištem u Zagrebu u zgradi Hrvatskog učiteljskog doma.

Tijekom povijesti mijenjali su se nazivi te se prvo zvao Hrvatsko pedagogijsko-književni zbor, od 1946. do 1991. godine Pedagoško-književni zbor te od 1991. nosi današnji naziv. Težnje hrvatskog učiteljstva ostale su iste: napredak i boljitak hrvatskog društva.

Povijest udruživanja učitelja u Bjelovaru (1891., 1965.)

Povijest udruživanja učitelja u Bjelovaru seže u daleku 1891. kada je utemeljeno Učiteljsko društvo za grad Bjelovar i upravni kotar bjelovarski. Tada su u Bjelovaru djelovale dvije osnovne škole i 29 mjesnih škola u upravnim općinama Bjelovarskog kotara. Učiteljsko društvo imalo je cilj promicati školstvo, brinuti o stručnom usavršavanju učitelja. Već tada, 1892., u Bjelovaru je izlazio časopis Pedagogijski glasnik koji je izašao u 12 brojeva i to samo te godine. Predsjednik je bio Dragutin Klobučar.

HPKZ je u Bjelovaru djelovao i putem Podružnice (1965. do 1970.), čiji je predsjednik bio Eduard Špoljar koji je kasnije imenovan i počasnim članom HPKZ-a.

Ogranak Hrvatskoga pedagoško-književnog zbora Bjelovar (1992. - 2022.)

U današnjem obliku Ogranak Hrvatskoga pedagoško-književnog zbora Bjelovar djeluje 30 godina. Zahvaljujući Gradu Bjelovaru i gradonačelniku Dariju Hrebaku, Ogranak je 2018. godine dobio na korištenje prostor u Centru udruga u Bjelovaru.

Osnivačka skupština Ogranaka HPKZ-a Bjelovar održana je 28. ožujka 1992. godine u Domu kulture povodom 120. godišnjice HPKZ-a. Time počinje i treće razdoblje učiteljskog organiziranja u Bjelovaru.

Inicijativu za osnivanje podružnice pokrenulo je Predsjedništvo HPKZ-a 1986. godine.

Uz dr. sc. Vladimira Strugara utemeljitelji bjelovarskog HPKZ-a ugledni su odgojno-obrazovni radnici Ivan Crnjak, Alojz Filipčić i Petar Posavec.

Podršku su dali predsjednik Matice hrvatske Bjelovar Zdravko Ivković i predsjednik Skupštine Općine Bjelovar Stanislav Pavlič, koji je tom prigodom istaknuo ponos i vjeru da će organizacija bjelovarske podružnice oživjeti prosvjetni i kulturni rad u Bjelovaru (Strugar, Čorak, 2013, str. 25.)

Proglašenje neovisne Republike Hrvatske dalo je novu snagu i težnju za okupljanjem pedagoških radnika s ciljem unaprjeđenja pedagoške znanosti, pedagoške prakse, položaja učitelja, brige o stalnom usavršavanju, ali i podizanje kulturne i obrazovne razine građanstva.

Prvi predsjednik Ogranaka bio je dr. sc. Vladimir Strugar, jedan od utemeljitelja, koji je tu dužnost obnašao 16 godina, odnosno od 1992.

do 2008. godine kada je za predsjednika izabran profesor Vojislav Kranželić koji je vodio Ogranak do 2017., a od 2017. godine dužnost predsjednice Ogranak preuzima profesorica Ornela Malogorski.

odgojno-obrazovnim ustanovama i organizacijama. Velika važnost pridaje se razmjeni iskustava i znanstvenih spoznaja među djelatnicima u odgoju i obrazovanju.

Vladimir Strugar

Ivan Crnjak

Alojz Filipčić

Petar Posavec

Slika 1: Utemeljitelji Ogranak HPKZ-a Bjelovar

Tijekom ovih 30 godina Ogranak je bio nositelj prosvjetarskog života ne samo u Bjelovaru nego i šire. Danas ima 150 aktivnih članova i članica koji dolaze iz različitih krajeva RH (Zagreb, Trogir, Osijek, Labin, Pula, Sisak, Čakovec, Križevci, Đurđevac ...), što govori o ugledu koji ima, ali i interesu prosvjetnih radnika da se okupljaju i doprinose osobnom razvoju i razvoju struke.

Područje djelovanja Ogranak usmjereno je na razvijanje integralne svijesti o zajedničkom društvenom položaju odgojno-obrazovnih djelatnika.

Jedan od glavnih ciljeva je razvijanje i promicanje suvremenih odgojno-obrazovnih znanosti - pedagogije, didaktike i metodike te njihova interdisciplinarnoga prožimanja s ostalim znanostima koje istražuju odgoj i obrazovanje, poticanje interdisciplinarnih istraživanja obrazovanja, kritičko razmatranje aktualnih procesa, zbivanja i potreba nastave u školama i drugim

Ogranak organizira i potiče rad na znanstvenom, stručnom i praktičnom usavršavanju prosvjetnih djelatnika u skladu s koncepcijom cjeloživotnoga obrazova-

nja u suradnji s obrazovnim ustanovama te državnim tijelima i udrugama, kao i populariziranje znanja i dobrih iskustava odgojno-obrazovne djelatnosti na općoj društvenoj razini.

Prosvjetni djelatnici okupljeni u Ogranak raspravljaju o stanju i praksi nacionalne i lokalne prosvjetne politike u Hrvatskoj, sudjeluju u poticanju promjena obrazovne politike i suraduju s ostalim udrugama iz područja odgoja i obrazovanja te drugim udrugama i subjektima u Republici Hrvatskoj. Predmet bavljenja je i unaprjeđivanje društvenoga statusa članova te poticanje i napredovanja.

Bjelovarski Ogranak HPKZ-a djeluje u 5 područja:

1. Bjelovarski učitelj

Bjelovarski učitelj, poznat kao BUČ, stručni je časopis za odgoj i obrazovanje koji također obilježava trideset godina postojanja i jedan je od rijetkih časopisa u Hrvatskoj s takvom tradicijom. Prvi broj izašao je u svibnju 1992. godine,

između uzbuna Domovinskog rata. Neki autori nazivaju ga „čedo slobode“. Taj čin bjelovarskih učitelja bio je izraz optimizma i nade. Pokretati časopis u to vrijeme bilo je vrlo hrabro i dalekovidno. Tada su se mnoge periodične publikacije gasile.

Pokrenuo ga je dr. sc. Vladimir Strugar koji je niz godina bio i glavni urednik, a od 2015. godine glavne urednice su dr. sc. Zdenka Brebrić i mr. Nataša Ljubić Klemše.

Danas je časopis dostupan u bazi hrvatskih znanstvenih i stručnih radova hrcak.srce.hr te ima međunarodno uredništvo na što smo iznimno ponosni.

Godišnje se u časopisu objavi dvadesetak znanstvenih i stručnih radova, istraživanja, prikaza, primjera prakse, recenzija i sl., a uz bjelovarske autore tu su i autori iz drugih dijelova Hrvatske.

Otvoren je svim prosvjetnim djelatnicima te drugim suradnicima koji obrađuju pojedina pitanja teorije i prakse odgoja i obrazovanja, istražuju školstvo, predlažu inovacije, pišu recenzije novih pedagoških i stručnih djela, te prati rad Ogranka. Svaki bi prosvjetni djelatnik trebao imati svoj primjerak ovoga vrijednog časopisa. Važan je jer omogućuje objavljivanje radova svima koji žele napredovati u zvanju i struci, koji se bave istraživanjima ili žele razmjenjivati primjere prakse, ali omogućuje i promociju rada na području odgoja i obrazovanja ne samo u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, već i puno šire, pa i izvan granica Hrvatske.

Časopis je registriran u međunarodnoj ISDS klasifikaciji te se uređuje prema Uputama za uređivanje primarnih znanstvenih publikacija.

Bjelovarski učitelj pripremaju, uređuju, lek-

toriraju pedagoški radnici iz Bjelovara s puno entuzijazma uvažavajući prijedloge i sugestije kolega i suradnika iz drugih krajeva. Bjelovarskog učitelja ne bi bilo da u njemu nema toliko divnih, vrijednih, požrtvovnih učitelja i učiteljica koji iz broja u broj imaju veliku snagu i volju pisati tekstove, uređivati ih, lektorirati ...

Gospodarska i ekonomska situacija u društvu kao i utjecaj pandemije uzrokovane bolešću COVID-19 ostavio je trag i na bjelovarski časopis. Prije je BUČ izlazio i tri puta godišnje, a danas je upitan njegov opstanak zbog nedostatka financijskih sredstava. Članarine ne mogu pokriti troškove pripreme i tiska, a donacije su minimalne. Grad i Županija pomažu u skladu s mogućnostima. Dr. sc. V. Strugar s tugom često kaže: „Bjelovarski učitelj nastao je u ratu, a izgleda da će umrijeti u miru.“ Velika je šteta da Bjelovar izgubi tako vrijedan pedagoški časopis koji je dokument pedagoškog života i rada, stremljenja i spoznaja jednog vremena. Gašenje takvog časopisa bio bi veliki udarac intelektualnom razvoju Grada i Županije pa se nadamo da ni Grad ni Županija neće to dozvoliti te da njihova potpora neće izostati.

Časopis Bjelovarski učitelj prepoznatljiv je danas u pedagoškoj periodici, doprinosi afirmaciji lokalne, stručne i znanstvene zajednice. Iako većinom pišu regionalni autori, časopis temama prelazi granice regionalnosti. Zanimljivo je da je časopis postao dostupan u digitalnom obliku 2022. godine, a upravo ta ideja potekla je od današnjih urednica časopisa dr. sc. Zdenke Brebrić i mr. Nataše Ljubić Klemše prigodom obilježavanja 20. obljetnice Ogranka. Veliku ulogu u digitalizaciji časopisa i uvrštavanja u stručnu bazu hrvatskih radova imale su predsjednica Ogranka Ornela Malogorski, dr. sc. Zorka Renić te

glavne i odgovorne urednice dr. sc. Zdenka Brebrić i mr. Nataša Ljubić Klemše.

i do danas je u okviru Biblioteke objavljeno 29 knjiga, od toga dio u vlastitoj nakladi, a dio u sunakladništvu.

Slika 2: Promocija časopisa Bjelovarski učitelj

Slika 3: Prvi (1992.) i zadnji broj časopisa Bjelovarski učitelj (2021.)

2. Biblioteka Stvaralaštvo učitelja

Odlukom Upravnog odbora Ogranka HPKZ-a Biblioteka je počela s radom 1993. godine

Biblioteka Stvaralaštvo učitelja ostvaruje nakladničku i izdavačku djelatnost Ogranka HPKZ-a Bjelovar te omogućuje prosvjetnim djelatnicima objavljivanje književnih i znanstveno-stručnih radova. Biblioteka je i stimulacija pedagoškim radnicima, promicanje zavičajne riječi. Prof. Ivan Pinter jednom je rekao: „Biblioteka je ispunila očekivanja, razgrnula je pepeo na jednom ognjištu naše prosvjete i kulture te otkrila javnosti onu toplinu hrvatske riječi, onaj prosvjetno-književni žar kojeg, očito je sada, nitko neće i ne može utrnuti jer je postao riječ/knjiga kao znamen povijesti, tradicije, mudrosti, istine i vjere...“ (Strugar, Čorak, 2013, str. 59).

Dugogodišnji urednik bio je dr. sc. Vladimir Strugar, a zatim do 2021. godine Ilija Pejić, prof. Danas je glavna i odgovorna urednica mr. sc. Zorka Renić, a uz nju uredništvo čine profesorice Anita Kurtušić i Tatjana Kreštan.

Uz nakladničku djelatnost Ogranak organizira i promocije knjiga i publikacija te književne večeri i time daje značajan doprinos kulturno-pedagoškoj sceni grada Bjelovara i Bjelovarsko-bilogorske županije.

Do sada je u Biblioteci Stvaralaštvo učitelja pisalo i objavljivalo 10 autora i 14 autorica. Upravo u čast autoricama organizirali smo 8. ožujka 2020. večer posvećenu njima pod nazivom „Sve naše autorice“.

Slika 4. Dio nakladničke djelatnosti Biblioteke Stvaralaštvo učitelja

3. Županijski centar za cjeloživotno obrazovanje

Misija Županijskog centra je stručno usavršavanje i napredovanje učitelja (nastavnika, profesora) u cilju ostvarivanja kvalitetnog obrazovanja. Ogranak HPKZ-a od početka djelovanja omogućavao je stručno usavršavanje učiteljima i stručnim suradnicima te prezentaciju iskustva iz pedagoške prakse.

Centar je Osnovan na inicijativu Upravnog odbora Ogranaka HPKZ-a Bjelovar 8. studeno-

ga 2005. godine, a pozitivno mišljenje dale su brojne relevantne institucije i stručnjaci iz područja odgoja i obrazovanja. Utemeljen je uz potporu Grada Bjelovara i Bjelovarsko-bilogorske županije.

Prvi voditelj Centra bio je dr.sc. Vladimir Strugar, od 2012. do 2021. godine voditelj Centra bio je Vojislav Kranželić, prof., a od 2021. godine Ornela Malogorski, prof.

Brojni eminentni znanstvenici, stručnjaci iz različitih područja odgoja i obrazovanja bili su gosti našeg Centra: dr. sc. Hrvoje Vrgoč, dr. sc. Mijo Cindrić, dr. sc. Milan Matijević, dr. sc. Neven Hrvatić, dr. sc. Dubravka Miljković, dr. sc. Vlatko Previšić, dr. sc. Krešimir Bezić, dr. sc. Petar Bezinović,

dr. sc. Nikola Pastuović, dr. sc. Zlatko Miliša, dr. sc. Tomislav Ivančić, dr. sc. Valentin Puževski, dr. sc. Vladimir Jurić, dr. sc. Arijana Miljak., dr. sc. Ante Vukasović, dr. sc. Vladimir Rosić, dr. sc. Majda Rijavec, dr. sc. Boris Jokić, dr. sc. Nataša Jokić Begić te brojni bjelovarski stručnjaci. Svi su oni dali veliku podršku radu Ogranaka i cjeloživotnom učenju bjelovarskih učitelja. Nažalost, neki od njih nisu više s nama.

Ogranak je organizator Bjelovarskih pedagoških dana u okviru kojih su organizirani i stručno znanstveni skupovi te brojne tribine i okrugli stolovi. Do sada je organizirano stotinjak različitih skupova i seminara.

Slika 5. Jedan od stručni skupova u bjelovarskom Domu kulture

4. Predškolska sekcija

Ogranak HPKZ-a Bjelovar jedina je udruga koja u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji okuplja djelatnike ranog odgoja i obrazovanja radi skrbi o interesima najmlađih, promicanja interesa struke i zadovoljavanja želja, potreba i interesa odgojitelja, stručnih suradnika i drugih osoba zaposlenih u predškolskom odgoju.

Predškolska sekcija utemeljena je Odlukom Upravnog odbora u siječnju 2011. godine. Do sada je održano niz stručnih predavanja i radionica, nekoliko literarno-likovnih natječaja za najmlađe i promocija dječjih slikovnica i knjiga za djecu.

Inicijatorica i voditeljica Predškolske sekcije je mr. sc. Branka Biketa Caktaš.

5. Klub stručnih suradnika/ca

Godine 2022. pokrenuto je osnivanje Kluba stručnih suradnika/suradnica na nivou županije s ciljem okupljanja stručnih suradnika različitih profila osnovnih i srednjih škola te razmjene iskustava i boljeg unaprjeđivanja rada. Voditelj je pedagog Juraj Marković, prof.

Počasni članovi Ogranaka

Bjelovarski Ogranak ima i svoje počasne članove među kojima su: Eduard Špoljar, Krešimir Bezić, Valentin Puževski, Vladimir Rosić, Katica Grabovac, Vjekoslav Landsman, Dražen Podravec, Ilija Jurković, Vladimir Kadum, Duško Lončar, Hrvoje Vrgoč, Ante Vukasović, Željko Supančić, Marica Kurtak, Lazar Marković, Vladimir Strugar. Ove godine predloženi su Vojislav Kranželić, Tajna Čorak, Ilija Pejić i Dubravka Maleš.

Nagrade i priznanja

Povodom Dana grada 29. rujna 2018. na svečanoj sjednici Gradskog vijeća Ogranak HPKZ-a Bjelovar primio je najveće priznanje lokalne zajednice za doprinos odgoju i obrazovanju

Slika 6. Seminar Predškolske sekcije

i promicanje uloge učitelja Zlatnu plaketu GRB GRADA BJELOVARA.

Na svečanoj sjednici povodom obilježavanja Dana Bjelovarsko-bilogorske županije

Dana 7. lipnja 2019. Ogranku HPKZ-a Bjelovar dodijeljena je Plaketa Tihomir Trnski. Radi se o javnom priznanju koje se dodjeljuje za izuzetne rezultate na obrazovnom i kulturnom životu naše županije. Priznanje je uručio tadašnji župan Bjelovarsko-bilogorske županije Damir Bajs.

Plaketa koja nosi ime tragično preminulog profesora i župana Tihomira Trnskog priznanje je Ogranku HPKZ-a za sav trud, rad i doprinos odgoju i obrazovanju u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji.

Umjesto zaključka

Ogranak HPKZ-a organizacija je koja je ponos svih nas jer je opstala zahvaljujući mnogim ljudima koji su u ovih trideset godina kontinuiranog djelovanja utkali svoje znanje, strpljenje, upornost, vrijeme, pedagoški optimizam i vjeru, ali i nepresušnu potrebu za izgradnjom boljeg društva, boljeg odgojno-obrazovnog sustava, boljih prilika za nove naraštaje.

Obilježavanje trideset godina kontinuiranog i uspješnog djelovanja je, bez sumnje, izrazito bitan i ponosan trenutak za našu organizaciju i sve generacije pedagoških radnika i drugih suradnika koje su sudjelovale i pomagale u radu.

Literatura

Bežen, A. (2021) Stožerna nacionalna udruga hrvatskog učiteljstva, 150. obljetnica Hrvatskoga pedagoško-književnog zbora. Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju, Vol. 162 No. 3 - 4, 2019-246 Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/file/388581>

Strugar, V., Čorak, T., (2013) Pohvala učitelju: Dvadeset godina Ogranka HPKZ-a Bjelovar, Bjelovar: Biblioteka Stvaralaštvo učitelja

Šetić, N. (2012) Opće hrvatske učiteljske skupštine 1871.–1878. i njihovo političko, nacionalno integracijsko i modernizacijsko značenje. Napredak: časopis interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju, Vol. 153 No. 3-4, 529-546. Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/file/204711>

Podaci s mrežnih stranica <https://hpkzbielovar.wixsite.com/hpkzbielovar> (18. 8. 2022.)

Summary

Thirty years of HPKZ Bjelovar Branch

The Croatian Literary–Educational Association (HPKZ) is one of the oldest professional civil organizations in Croatia and is undoubtedly the most important professional association in the history of Croatian education.

One of the most active branches of the HPKZ is the Bjelovar Branch, which marks 30 years of its continuous work in 2022.

The article outlines the branch's activity throughout the past thirty years, its significance, and the areas of expertise as well as their specialities. The paper also lists people whose work has been particularly significant and activities that have contributed to the continuous work and recognition of the Branch.

Keywords: *30 years of existence, Branch, HPKZ, Bjelovar, professional association, education, Bjelovar teacher, school, teachers*